

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36006

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertentie: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“?
N.V. — Gedicht: Antithese. — Uit de Schrift: De eersten
zijn geen modellen, Joh. 21:23. — Kerkelijk leven: Het
wordt moeilijk. Een Amerikaansche waarschuwing tegen
hiërarchie. Voor de kerkeraden. Indrukken van de Synode.
IV. — Uit het pol. en soc. leven: Verkiezingspanfletten. —
Opvoeding en onderwijs: „De handschoen opgenomen“. —
Groninger brieven. — Persschouw. — Kerknieuws.

dan zou zijn uitspraak terdege op dien tusschen-
toestand kunnen slaan. Want dan zou er ook
„in den hemel“ GELOOF noodig wezen (hetgeen
trouwens voor ons besef waar is); en dat GELOOF
zou dan ook daar een werk Gods zijn, want: ook
in den hemel wordt het geloof onderhouden door
den Geest; ook daar geldt het, dat wij niets hebben,
dat niet ontvangen is. Dacht men soms, dat de
werking van den Geest pas begon na den zondeval,
en ophield bij het sterven van den individu? Maar
ze was er in het oude paradijs en ze zal er zijn in
alle toekomstig paradijs.

Het komt mij niet op de exegese van een bepaal-
den tekst, doch op de daarom heen geweven ge-
dachtenspinsels aan. Hoe ver zijn we toch van huls
afgeraakt in de vroegere Gereformeerde kerken?
Daar schrijft nu heusch een predikant: dat het
— nota bene — in strijd is met het Pink-
stergebeuren, een heiligmakend werk van
Christus aan onze ziel dan te nemen in den hemel.
„Lijfrecht in strijd met het Pinkstergebeuren“!
Maar waarom toch? Als de auteur bedoelt: een
WEDERBAREND werk, en dit dan nog weer in
den zeer bepaalden zin van PRINCIPIEEL VER-
ANDEREND werk, OMZETTEND werk, uit den
DOOD in het LEVEN overbrengend werk, dan
geven we hem gelijk. Bedoelt hij een werk dat de
zonde verniet, dan geven we hem nog gelijk.
Maar er is toch ook een voortbouwen van den
Geest op eenmaal gelegde grondslagen? En er is
toch ook een „voleindigen“ van wat al eerder BE-
GONNEN is? En daárover handelt Paulus toch
hier? Welnu, onderstel even den tusschen-toestand,
en Paulus' woord zou, zoodra op exegetische gronden
te verdedigen viel, dat hij daarop het oog had,
een krachtig bewijs leveren voor de leer, dat de
gestorvenen door het geloof, hetwelk de H. Geest
onderhoudt, reikhalzend uitzien naar den dag der
dagen. Dat Paulus sterven en wederkomst in één
lijn ziet liggen, behoeft de schrijver ons niet te
verzekeren. Het gaat er slechts om, dat op die
één lijn ook nog veel kan liggen tusschen die twee
momenten. Ik zie den uittocht uit Egypte en
de kroning van David ook „in één lijn liggen“.
Maar er ligt nog al wat tusschen die momenten,
dacht ik.

Weinig lezers zullen ooit bij de viering van het
heilig avondmaal gedacht hebben, dat de woorden:
doet dat totdat Hij komt, dienst konden doen
ter bestrijding van de leer van een interimstoe-
stand der gestorvenen tusschen dood en eindge-
richt. Toch blijkt dit bij onzen auteur mogelijk.
Uit 1 Cor. 11:26 volgt zijns inziens hetzelfde als
uit Filipp. 1:6. Wij moeten het avondmaal vieren
totaan onzen dood, en dus „totdat Hij
komt“; dat is blijkbaar hetzelfde..... volgens
schrijver. Bewijs geleverd! Maar wij vragen alweer:
als Christus zegt: ziet ik ben met ulieden al de
dagen tot aan de voleinding der wereld (Matth.
28:20) beteekent dit dan: ik ben met ulieden tot
aan uw doodsmoment? Of wil Hij de KERK van
ALLE eeuwen zeggen, bij haar te zijn en blijven?
Maar dan kan ook in 1 Cor. 11 aan de kerk gezegd
zijn, dat het avondmaal een instelling van Christus
is, door de kerk te onderhouden tot aan de parousie.
Zooeven stelden we de oratorisch bedoelde vraag:
zou Christus nu heusch in Matth. 28:20 willen
zeggen: ik ben met u tot aan uw dood? We be-
doelden: dat wel niemand zoo iets in zijn hoofd zou
halen. Maar tot onze verbazing haalt de schrijver
het toch in zijn hoofd. Ook zijnerzijds blijkt hij te
denken aan Matth. 28:20: een bizonderheid, die

ANTITHESE.

*Dit is de wet der antithese:
In Kerk, in Staat, in Maatschappij,
in harten heersche Godes vreeze
en niets ontga Zijn heerschappij!
Geloovig Zijn bevel verkonden
en in het volle leven staand,
getuigen van des menschen zonden
en God, die 't recht Zijn wegen baant.*

*Dit is de roem der antithese:
Beschimp, bespot en fel gesmaad:
„Doorbreekt Uw engbegrensde vreeze,
die 't vrije leven tegen staat“.
Belasterd als separatisten,
weerstrevs van het ideaal,
begunstigers van broedertwisten
en sprekers van een doode taal.*

*Dit is de kracht der antithese:
Gods Woord is ons het klaar geluid,
dat haat de zondige synthese
met hem, die Christus buiten sluit.
Gehoorzaam volgend onzen Koning,
te strijden voor Zijn heilig recht,
opdat ook in dees' aardache woning
Zijn wil ten uitvoer wordt gelegd.*

J. L. J.

we in zijn boek nog niet opgemerkt hadden. En
kijk, daar staat het heusch: Jezus, zoo zegt schrij-
ver, had ook kunnen zeggen: ik ben met u tot aan
uw dood.

Men houde ons ten goede, dat wij aan zulk „be-
wijsmateriaal“ niet te veel aandacht besteden. Het
wil er bij ons niet in, dat dezelfde Heiland die zoo-
even zijn blik had laten gaan over alle plaatsen
(gaat heen, onderwijst alle volken) niet nu zijn oog
over alle tijden zou hebben doen gaan.

Ook Christus' eschatologische rede uit Matth.
24 wil schrijver aanhalen voor zich. Hij oppert de
mogelijkheid eener andere vertaling van Matth.
24:34. In onze vertaling luidt dit vers: dit ge-
lacht zal geenszins voorbijgaan, totdat al deze
dingen zullen geschied zijn. De nieuwe
vertaling (Bijbelgenootschap) zegt: voordat dit
alles geschiedt. Schrijver wil het nog weer
anders. Hij acht het althans mogelijk, het zoo te
lezen: dit geslacht zal geenszins ontkomen (n.l.
deze dingen), totdat al deze dingen zullen zijn ge-
schied. Op die manier wil hij klaar maken: voor
dit geslacht was dit het wereldeinde. Oftewel: het
einde van een persoon, wat deze tijdelijke wereld
betreft, en het einde van een bepaald geslacht,
beteekent voor dien persoon en voor dat geslacht
tevens het wereldeinde.

Wij voor ons gelooven, dat de Christus hier niet
meer zegt, dan dat de tijdens zijn spreken aan-
wezige generatie den inzet nog zou beleven van de
verschrikkelijke dingen, die Hij voorspeld had (Je-
rusalems ondergang b.v.), den inzet die een begin
der smarten, een voortteeken van het wereldge-
richt beteekende. „Deze dingen“ zijn dan niet be-
paald alle details van het over vele eeuwen zich
uitstrekkende wereldleed. Maar inzooverre voor-
teekenen en slotacten toch samenhangen, worden
ze ook niet met zooveel woorden van elkaar los-
gemaakt, „al deze dingen“ zijn één geheel. En als
de nieuwe vertaling met haar „totdat dit alles ge-
schied“ de zaak treft, dan beteekent het gezegde

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN „TUSSCHENTOESTAND“?

door Prof. Dr K. SCHILDER.

XV.

Dat de doodsdag met den „dag van Jezus Chris-
tus“ samenvalt, d.w.z. dat voor het besef van wie
het tijdelijk leven verlaat het net zoo zal wesen,
alsof de dag van Christus' wederkomst onmiddel-
lijk na zijn eigen heengaan uit het tijdelijk leven
volgde, wil de schrijver op nog andere bijbelplaats-
sen aannemelijk maken.

Zoo wordt door hem aangehaald Filipp. 1:6:
„vertrouwende ditzelve, dat Hij, die een goed werk
in u begonnen heeft, dit zal voleindigen tot op den
dag van Jezus Christus“. Schrijver voorziet deze
plaats van volgende kantteekening:

a) Christus werkt zijn goede werk in ons tot
onzen dood;

b) Hij voleindigt dat „tot op Zijn dag“;

c) dus grenst die dag aan het leven van ons
allen, oftewel „aan onzen dood“, onverschillig, in
welke eeuw wij leven.

Daar verstaan wij evenwel niets van. Schrijver
werkt voor de zooveelste maal zijn bewijzen uit
niet hetgeen door hem zelf nog te bewijzen is. Hoe
lang, zoo vraagt hij, werkt Christus zijn goede
werk in ons? Er is maar één antwoord
mogelijk, zegt hij: tot onzen dood. Maar
dat is nu juist, wat hij moet be-
wijzen. INDIEN er een bewust doorleefde tus-
schentoestand is, en INDIEN er ook na het oogen-
blik van het heengaan uit dit leven bij Gods heil-
gen GELOOF moet zijn, een onwrikbaar geloof, dat
God niet maar iets, doch ALLES zal doen, een
vast geloof, dat inderdaad de Christus weerkomt,
en dat al Gods kinderen hereenigd of voor het
eerst in groot verband vereenigd zullen worden,
en dat het bloed der martelaren gewroken worden
zal, welnu, dan verdwijnt toch dit verzekerde an-
woord van onzen auteur als sneeuw voor de zon?

Wij voor ons gelooven wel niet, dat Paulus in
deze plaats ziet op den tusschentoestand; wij lezen
den tekst zoo, dat hij eenvoudig zegt: wat van
Godswege begonnen is (in de kerk en in haar in-
dividuele leden) dat komt af, en dat zal de groote
dag getuigen; met dat voltooien van zijn werk in
kerk en kerkleden gaat God door tot het eind.

Maar hoe wij zelf over deze plaats denken doet
niet ter zake.

We constateeren slechts: INDIEN er een tus-
schentoestand is, en INDIEN Paulus eens onder-
steld worden kon, daaronder het oog te hebben, welnu:

moede tot God.
age, de nederige,
e hoopt op God.
heid, d.w.z. van
uit verschillende
rp zijn van Zijn
volken sluit in
bondstrouw over
it naar den arme
t God, de arme-
rgen ontfermen
s, maar als zelf
eten zijn de we-
n. Alleen in dit
aar is de bereid-
an onze broeders
elt gemaakt op-

e Schrift ze ons
of Volksherstel;
vermaan. Maar
gunst Gods, die
u daaruit steeds
eente in op den
op hun verzor-
gezelzeld gaan
gedragen worden
dianomie zie toe
verklonding van
n volk bewezen,
gaat ontbreken,
e reformatie on-
de Schrift uit-
meente doortrek-
en het geloof in

d waarin hij de
r. Veerkamp is
t de vergadering.

udboek 1946
an de Geref.
n Nederland
h. art. 31 K.O.)

besteld?

1.—

boekhandel en bij
tre N.V., Goes

MING
WIJKSTH. 203,
Telefoon 333289
West.)

Geref. Kerken
deze week zal
ik in den handel

enige nadere ge-
en einde van de

CHILDER,
tie met Prof. Dr

AFZONDERLIJK

LANDBOEK ont-
bestellikaart, waar-
bestellen kunnen
de uitgevers. De
IN is vastgesteld

tre N.V., Goes.

ubelen, tin- en
graven voor-
t en verkoopt:
D HOLLAND"
Vrieselaan 80,

m zoeken
ERBLIJF
(zonder pensioen).
aan G. H. VAN
auritsingel 45 H,

en om stoelen?
DEN:
EN à f 5.—
Scriba Diaconie
y, O 138.

JW
FOUQUING.
31 jaar, v.g.g.v.
ureau „De Refor-

misschien niet meer dan: totdat dit alles, heel het complex, gaat gebeuren. Beteekent de uitdrukking „dit alles" niet meer dan: ondergang van Jeruzalem en tempel, dan vervalt zelfs alle begin van moelijkheid (Zadn).

Maar hoe dit wezen moge, — het zal toch duidelijk zijn, dat deze plaats niet in het minst bewijst, dat voor de individuele menschen, die sterven, de dood een „deur zonder diepte" (bl. 49), of een „doorgang zonder diepte" (47) is, zooals schrijver het uitdrukt. Het is een aardig beeld: deur-zonder-diepte; ge gaat de deur door, die het tijdelijke levensverblijf afsluit, en — ineens voelt ge u in de nieuwe wereld. Het is weer het oude thema: achter de deur IS wel een diepte, doch schrijver bedoelt: wie de deur passeert, heeft geen „gevoel", geen „indruk", geen „weet" van die diepte. Van den deurpassant-zonder-dieptegevoel maakt hij een deur-zelf-zonder-diepte-reëelheid. Ach, de categorieën van verleden week.... Ge kunt op die manier evengoed tot een patient, die een operatie van enkele uren zal ondergaan zeggen: de narcotiseering is een deur-zonder-diepte: ge zijt er zóó weer, gezond en wel bij uw verstand. Maar de chirurg zou toch wel staan te kijken, als ge zeggen zoudt, dat de narcosetoestand niet bestond, en dat zijn ingaan tot de operatie-handeling een ingang-zonder-diepte was. Ik denk: hij werd kwaad, tenminste als ge dan zoudt zeggen, dat „tegen elke andere voorstelling zoo krachtig mogelijk moest worden geprotesteerd..."

Ja, dat beeld van die deur-zonder-diepte, is het toch niet een beetje wonderlijk? Er zijn er twee, als de narcosetoestand een aanvang neemt: de patient en de operator. De één beleeft het moment-van-de-„deur" (als de patient in slaap valt) anders dan de ander (die hem in slaap brengt). De uitdrukking „deur-zonder-diepte" past voor het GEVOEL van den patient, die evenwel gevoel-loos is. Ze past heelemaal niet voor den dokter, die zijn tijd noodig heeft.

Zoo zijn er ook twee betrokken bij die „deur" van het tijdelijk sterven. De stervende, én — zijn Heiland en Heer.

Onze schrijver nu kan zijn beeld van „deur-zonder-diepte" alleen maar volhouden, indien hij aan den stervende denkt.

Niet als hij aan den Christus denkt.

Maar hiermee wordt het tot een drogbeeld, als iemand in de lijn van dit gedachtenraam nóg zou zeggen, dat er twee door die deur gaan: de stervende en zijn Heer. Want ALS onze schrijver gelijk heeft, dan blijft slechts dit over: Die Heer laat den stervende alleen; Hij is een wachter weliswaar, maar een wachter van beweginglozen; een wachter over roerlozen, een wachter over gevoel-lozen. Hij laat hem even door die deur glijpen en is hem dan heelemaal kwijt tot aan den jongsten dag; tegen dien tijd zal Hij wel weer eens naar hem omzien. Het is dan wel wat al te mooi gekleurd, als een kerkstem ergens zingt: als wij de doodsvalei betreen, laat ons elke aardse vriend alleen, — maar Jezus.... Wat zou Jezus? Hij laat ons recht grondig alleen, als wij op die manier de deur-zonder-diepte worden doorgeschoven. Zeker, Hij waakt wel over ons doode lijf, totdat het opgelost is in het stof, en is dus wel de grootste universele kerkhofwachter, maar hij heeft geen cura animarum; zielszorg oefent hij niet meer, dat is immers in strijd met..... Pinksterfeest?

Maar wij hooren toch liever die kerkstem nog eens zingen. Ik wil er graag twee zien gaan door deze deur: niet maar alleen mijzelf, om Hem juist dan, als 't erop aankomt, terug te zien treden.

En als Hij zegt: het is „nabij", dan geloof ik Hem. Zegt hij het in Matth. 24:33 (vgl. 34), dan is het ook nabij: Jeruzalems ondergang, het begin der smarten.

Maar als Hij later op Patmos zijn knecht Johannes nader onderrichten wil, en Hem in visioenen aanspreekt, ook al, om mij daarin te onderwijzen, dan komt Hij den geest van Johannes in beslag nemen. Waarvoor? Voor een visioen, ook omtrent die „zielen onder het altaar". Diezelfde Jezus Christus, die aan zijn discipelen in Matth. 24 kwam verkondigen, dat iets „nabij" was, d.i. de aanvang van de oorlogen die het wereldleide zouden inhouden, doet nu zijn Pinkstergeest uitgaan tot zijn discipel Johannes, om hem, nadat hij „in trance" gebracht is, te laten hooren die hemel-vraag: hoe lang nog, hoe lang nog, hoe lang nog?

Als nu die schrijver gelijk had in zijn zeggen,

dat Christus in Matth. 24 wou leeren aan alle levende menschen: „het", d.w.z. het wereldleide, is nabij; het „nabij" is vlakbij, voor de deur, het staat op de stoep van uw levenshuis;

en als die schrijver dan nog óók daarin gelijk had, dat Christus in Matth. 24 wil zeggen: de dood is een ONMIDDELLIJKE doorgang tot het eeuwige leven (maar dan „onmiddellijk" niet in den zin, waarin de chirurg uit de vergelijking van daareven het woord kent, en... voor zich afwijst, doch in den dwazen zin, waarin de patient het mis-kent en voor zich usurpeert),

wel, dan begrijp ik niet, hoe diezelfde Christus nu later op Patmos bij die kerk het erin hamert, dat ná die deur, die geen diepte achter zich scheen te hebben, er toch nog geroepen wordt: hoe lang nog, hoe lang nog, hoe lang is het toch eigenlijk wel achter deze deur??

Ja, nu versta ik wel, waarom die schrijver onlangs die „zielen onder het altaar" niet als geslacht (de „deur" reeds voorbij) maar als nog-telachtigen (staande nog vóór de „deur") kwam aandienen; en waarom hij dat „altaar" van den hemel naar de aarde moest verleggen, om zichzelf getrouw te kunnen blijven. Maar die gedachtensprongen zijn voor ons te grillig. Wij lezen liever wat er staat. En gelooven, dat de deur een diepte achter zich heeft, waarin er iemand met ons meegaat: „ik vrees niet, neen, schoon ik door duistere dalen...."

En dat „hoe lang nog?" schijnt mij in elk geval een „klaar protest" tegen een redeneering als van onzen auteur, die daar zegt: ik wil een „klaar protest" tegen de leer, dat er in den hemel stemmen zijn, die roepen: hoe „lang nog?", ja, die iets „roepen", afgedacht van de vraag, wat het dan ook verder wezen mag.

UIT DE SCHRIFT

DE EERSTEN ZIJN GEEN MODELLEN.

Dit woord dan ging uit onder de broederen, dat deze discipel niet zou sterven. En Jezus had tot hem niet gezegd, dat hij niet sterven zou; maar: Indien ik wil, dat hij blijve, totdat ik kome, wat gaat het u aan?

Joh. 21:23.

Nimmer geeft de bijbel aan de kerk een kans, om, met beroep op den bijbel zelf, de patriarchen tot heiligen, de klassieken tot modellen, de eersten tot eerstelingen, de paters tot patroon te maken.

Israël had zijn patriarchen; en breed is over hen het bijbelsch bericht. Maar van hun gruwelijks zonden of — pijnlijke dwaasheden wordt daarin niet gezweven. Het zijn menschen van gelijke beweging als wij; half-goden zijn het niet geweest; en dit het allerminst in het bijbelsch verhaal zelf.

Zoo als Israël zijn patriarchen had, zoo hebben wij onze apostelen, en hun naaste vrienden en onze apostolische eeuw. Ook de apostelen, eerste leerlingen, worden in de Schrift nimmer verguld. Ze worden niet gecanoniseerd. Ze zijn geen schutpatronen van een overigens zichzelf vrijwel adaequaat reinigenden „bloetijd", waarnaar de epigonen steeds weer hunkerend hebben op te zien. En wat hun leer-gezag betreft, — zij eischen het voor zich op, doch slechts in zóó verre, als zij het Woord van God blijven bedienen. Kan men hen op een afwijking van een Woord van God betrappen, op een misvatting aangaande eenig woord van den Heere, dien zij als Gods Zoon hebben geëerd, het is hun wel, als men 't hun zegt.

Het 21e hoofdstuk van Johannes is druk in discussie geweest en velen hebben zich afgevraagd, of het oorspronkelijk wel in Johannes' evangelie thuis behoorde. Doch hoe dit zij, het is in elk geval merkwaardig, dat hier met openhartigheid verteld wordt, hoe een niet onbelangrijke vergissing jaren aan een de geesten heeft geïnfecteerd in de eerste, de gulden eeuw.

Welke geesten?

Niet die van oude vrouwen met haar „oudwijfsche fabelen". En niet die van de „vrouwtjes, die altijd leeren en nimmer tot kennis der waarheid komen", en die zich zóómaar laten „vangen".

Doch het waren de geesten allereerst van apostelen en profeten. Dergenen, die voor heel de kerk functioneerden als dragers van de eerste boodschap, en van het profetisch leergezag. De geesten van hen, van wie wij het tenslotte moeten hebben.

Die geesten waren geïnfecteerd met een dwaze, maar zeer veel betekenende vergissing.

En wat voor een vergissing!.....

Ze betrof niet minder dan het gesprek tusschen

den Meester en Simon Petrus; het gesprek, waarin deze zijn ambt herkeek, en waarover eeuwen lang de christenen zouden redeneeren, al of niet „pausgezind".

En wat voor een vergissing!

Ze betrof de waardeering van een persoon. Dat Simon het ambt herkeek, dat was het ééne wonder. Een schikking, waaronder heel de kring zich had te buigen. Maar nu treedt naast die ééne mirakuleuze figuur de tweede; van Johannes gaat het gerucht: deze discipel sterft niet.....

Wat voor een vergissing!

Ze zet een persoon in het centrum der belangstelling, en weeft om hem een aureool: een doodsgevaar voor de kerk. Ze gaat uit van de gedachte, dat de wederkomst van Christus te wachten is binnen een wel zeer afzienbaren tijd, een tijd, dien men ongeveer kan berekenen; een tweede doodsgevaar voor de kerk. Ze werkt het eschatologisch enthousiasme in de hand; een derde doodsgevaar voor de kerk.

En die discipelenkring... Heeten de apostelen niet de „ooren" van de kerk? Zij moeten in onze plaats hooren, dat Jezus Christus leeft. Maar als nu uit dien kring der intiemsten een gerucht de kerk binnendringt, dat van Christus' verheerlijkt leven in den hemel, voor wat zijn beëindiging der huidige fase betreft, een toekomstbeeld ontwerpt, dat straks met de feiten onverenigbaar blijkt, dan krijgt men den indruk, dat die „ooren" van de kerk toch niet al te scherp hebben gehoord.

Ja, het is wel schamel. Laat ons er geen franje omhangen: we ruiken hier een aroma, dat vandaag zijdelings herinneringen wakker roept aan Pepusa, aan Jozef Smith, aan Russellisten, aan „Jehova's getuigen".

En zoo is het juist goed. Want zoo leert de kerk van alle personalisme af te zien, nadat ze in den aanvang er bitter door teleurgesteld is. Zoo leert ze zelfs de apostelen, die getuigen van Jezus Christus toetsen, of ze aan het WOORD conform zijn. Zelfs die apostelen mogen alleen inzóóverre als „ooren" van de kerk vertrouwd worden, als hetgeen zij gehoord hebben met het geschreven Woord zich laat verbinden. Gaan ze daar boven uit, dan wordt hun „gezag" meteen openlijk te schande gemaakt.

En zoo heeft God de kerk bij haar eerste schreden toch door schade en schande heen opgevoed. Hij heeft ze de harde, maar nuttige les geleerd: dat een kerk, die zelfs het getuigenis van den Heiligen Geest nergens zal mogen aanwezig noemen, dan waar het den inhoud van het WOORD aan de conscientie aandringt, en zich als geestesgetuigenis met het Woord laat rechtvaardigen; dat zóó'n kerk zelfs nog die ambtsdragers, die een ambt-voor-één-keer hebben bediend, het apostelambt, heeft te vertrouwen niet OMDAT ze zulke prachtige personen zijn, doch voorzover ook zij zich met het Woord tot de kerk richten. Ze mogen den canon van het Woord verder uitbouwen; maar ook het Nieuwe Testament vermaant, geen nieuwe letter te schrijven, die niet aan de oude, reeds bestaande, zich laat meten, en daarin verborgen lag. En wat het leer-gezag der apostelen betreft: ook dat gezag rust niet in hun persoon, zie maar hoe die zich kan vergelapteen, maar het ligt in de overeenstemming van hun „nieuwe" boodschap met de oude, die van 't Oude Testament.

Alleen een kerk, die zich van alle personalisme weet genezen, kan straks een eerepalm reiken aan dien apostel, die den Meester nooit gezien heeft, dan toen hem de oogen werden verblind... 't was op de route naar Damascus. Die man zou zelf daarna gaan zeggen, dat de reeks van Christus' verschijningen werd afgesloten, toch Hij aan hem verscheen. En hijzelf, wat was hij er dan voor één? Een ontijdig geborene, zoo zegt hij zelf.

Alle roem is uitgesloten, dat geldt ook voor het leergezag der apostelen en profeten.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

HET WORDT MOEILIJK.

Nooit heb ik in den kerkelijken strijd kunnen gelooven, dat zij, met wie wij in conflict waren gekomen bewust, willens en wetens onwaarheid spraken.

Ik wilde graag aanvaarden, dat zij toch werkelijk meenden wat zij zeiden en schreven en dat zij, indien zij dwaalden, dat deden ter goeder trouw.

In den laatsten tijd wordt mij dat evenwel erg moeilijk gemaakt.

In de z.g.n. Vervangingsformule is het: „houden voor wedergeboren" vervangen door: „beschouwen en behandelen als zulken, die deel hebben aan de wederbarende genade van den Heiligen Geest."

In een
klaar, d
geven vo
kinderen
wedergeb
zulken, c
n i l l e n

Wat se
Geref. W

Dit: „L
tafel gew
gebrek d

Hoe nu
nodalen a
mij een v

Weet
node de,
gestelde

dat daari
als leden

wedergeb
het voor
houden v

nade en g
tijd de v
verworpe
en Wedes

Meer de
uitgespro
houden v

Bij de
heeft de
vangings
nadat hie
van de ha

Van tij
trouwens

Dat eer
een zóó
ingaan o

(al ben ik
de Kerk
bewering.

En nog
bos meen
denken, d
zelfden vo

bespreking

Maar n

In een
predikant
vraag ge

de Synode
uit de Sy
een goede

En dan
klaring w
aan had g

De van D
gestuurd"

leugen.

In de e

Toen d
wees, toe
gehad er

Dat mo

Neen de
lijk als o

En nu
goed".

Maar d
over de v
schuld vo

Synode ge
was, en d
kunnen ve

En dat
gestuurd,

Hoe sch
Hoe he

niet te bli
moest leic

Maar zij
wat de b
weest, nu

Dijk heeft
Dat is zóó

Prof. R

deze ding

Maar w

de worde

niet meer

Moet de

van de Sy

Is dan e

eigen groc

Is er de

niet een p

dingen op

toonstelt e

van vrijma